

Regionledningskontoret
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen
Trafikförvaltningen
Serviceförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-02-10

RS 2021-0931
HSN 2021-2603
TN 2021-1188
FSN 2021-0510

Regionstyrelsen
Hälsa- och
sjukvårdsnämnden
Trafiknämnden
Fastighets- och
servicenämnden

Yttrande över remiss – Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87)

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens, hälso- och sjukvårdsdirektörens, trafikdirektörens och förvaltningschefens för serviceförvaltningen gemensamma yttrande utgör Region Stockholms yttrande över betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar SOU 2021:87

Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens förslag till beslut

Hälsa- och sjukvårdsnämnden beslutar följande.

1. Regiondirektörens, hälso- och sjukvårdsdirektörens, trafikdirektörens och förvaltningschefens för serviceförvaltningen gemensamma yttrande utgör hälsa- och sjukvårdsnämndens yttrande till regionstyrelsen över betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar SOU 2021:87
2. Paragrafen justeras omedelbart

Trafikförvaltningens förslag till beslut

Trafiknämnden beslutar följande.

1. Regiondirektörens, hälso- och sjukvårdsdirektörens, trafikdirektörens och förvaltningschefens för serviceförvaltningen gemensamma yttrande utgör trafiknämndens yttrande till regionstyrelsen över betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar SOU 2021:87
2. Paragrafen justeras omedelbart

Serviceförvaltningens förslag till beslut

Fastighets- och servicenämnden beslutar följande.

1. Regiondirektörens, hälso- och sjukvårdsdirektörens, trafikdirektörens och förvaltningschefens för serviceförvaltningen gemensamma yttrande utgör fastighets- och servicenämndens yttrande till regionstyrelsen över betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar SOU 2021:87
2. Paragrafen justeras omedelbart

Sammanfattning

Justitiedepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87). I betänkandet föreslås en lag som reglerar ett svenskt system för granskning av utländska direktinvesteringar i företag med säte i Sverige vars verksamhet eller teknologi har betydelse för nationens säkerhet eller allmän ordning. Detta omfattar också infrastruktur och fastigheter.

Region Stockholm välkomnar ett granskningssystem av utländska investeringar som innebär att säkerhetsrisker kan fångas upp och undvikas. Den inskränkning av det kommunala självstyret, till exempel vid försäljning av en fastighet, som förslaget innebär kan enligt Region Stockholm accepteras då granskningen syftar till att skydda grundläggande funktioner i samhället.

Sveriges förmåga att attrahera utländska direktinvesteringar är fortsatt viktig. Det är därför angeläget att granskningssystemet har såväl en hög grad av noggrannhet som korta handläggningstider.

Region Stockholm skulle kunna påverkas av det nya granskningssystemet genom sina privata leverantörer, där beslut från inspektionen för strategiska produkter (ISP) i vissa situationer kan komma att behövas innan avtal kan ingås. Även vissa ägarförändringar i bolag som utför samhällsviktig verksamhet torde kunna komma att granskas av ISP. Region Stockholm har redan idag ett flertal privata leverantörer med helt eller delvist utländskt ägande. Dessa aktörer driver samhällsviktig verksamhet inom såväl hälso- och sjukvård som inom kollektivtrafikområdet. Region

Stockholm menar att utredningen inte tillräckligt väl har utrett hur den föreslagna lagen kommer att fungera parallellt med upphandlingslagstiftningen och konkurrenslagstiftningen.

Eftersom mycket av den vidare utformningen av granskningssystemet kommer att göras i föreskrifter är påverkan på Region Stockholms verksamhet otydlig. Det bemyndigande som utredaren föreslår ska läggas på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är mycket vidsträckt. I den fortsatta beredningen av ärendet föreslår Region Stockholm därför att Justitiedepartementet överväger rimligheten i att så vidsträckta befogenheter lämnas till en myndighet.

Bakgrund

Sedan den 1 november 2020 gäller lagen (2020:826) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om utländska direktinvesteringar med tillhörande förordning (2020:827). En särskild utredare har haft i uppdrag att föreslå ett system för granskning av utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden. Utredningen har nu lämnat sitt slutbetänkande.

Utredarens förslag innebär att den som avser att investera i särskilt utpekade verksamheter ska anmäla detta till granskningsmyndigheten för prövning. En investering får förbjudas om det är nödvändigt för att skydda Sveriges säkerhet. Bland annat kommer verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585) att granskas, men även samhällsviktig verksamhet kan komma att bli aktuell för granskning.

Betänkandet innehåller förslag till en ny lag – lagen om anmälan och granskning av utländska direktinvesteringar. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Till den nya lagen finns också ett förslag om en förordning om anmälan och granskning av utländska direktinvesteringar. ISP är europeisk kontaktpunkt och den svenska myndighet som föreslås ansvara för granskningen. ISP föreslås också få föreskriftsrätt och kan därmed vidare definiera granskningsförfarandet. MSB föreslås få föreskriftsrätt avseende vilka verksamheter som ska omfattas av den nya lagen.

Utredningen föreslår också ett antal sekretessbrytande bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) liksom i den föreslagna nya lagen om anmälan och granskning av direktinvesteringar. Även

förordningen (1999:1134) om belastningsregister föreslås ändras för att möjliggöra informationsutbyte mellan aktörer.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm välkomnar ett granskningsystem av utländska investeringar som innebär att säkerhetsrisker kan fångas upp och undvikas. Bakgrunden till utredningen är allvarlig och Sverige behöver förstärka säkerheten kopplat till utländskt ägande av väsentliga funktioner i samhället. Det föreslagna granskningsystemet bör kunna leda till att Sveriges nationella säkerhet får ett ökat skydd.

Sveriges förmåga att attrahera utländska direktinvesteringar är en fortsatt viktig faktor för utvecklingen av näringslivet och svensk ekonomi. Det är därför angeläget att granskningsystemet ges en ändamålsenlig utformning med hög grad av noggrannhet samtidigt som handläggningstiderna är korta. Strategiska förvärv, som kan komma att tillåtas, behöver snabbt sällas ut så att investeringar inte fördröjs.

Region Stockholm menar att det är otydligt vilken påverkan den föreslagna lagen om anmälan och granskning av utländska direktinvesteringar kommer att ha på regionens verksamhet. Detta bland annat eftersom mycket av den vidare utformningen kommer att göras i föreskrifter. Det bemyndigande som utredaren föreslår ska läggas på MSB är mycket vidsträckt. I den fortsatta beredningen av ärendet föreslår Region Stockholm därför att Justitiedepartementet överväger rimligheten i att så vidsträckta befogenheter lämnas till en myndighet. Den typ av kompletterande föreskrifter det är fråga om bör i första hand meddelas i en av regeringen beslutad förordning.

Region Stockholm skulle kunna påverkas av det nya granskningsystemet genom sina leverantörer, där beslut från ISP i vissa situationer kan komma att behövas innan avtal kan ingås. Även vissa ägarförändringar i bolag som utför samhällsviktig verksamhet torde kunna komma att granskas av ISP. Region Stockholm har redan idag ett flertal privata leverantörer med helt eller delvist utländskt ägande. Dessa aktörer driver samhällsviktig verksamhet inom såväl hälso- och sjukvård som inom kollektivtrafikområdet.

Region Stockholm skulle också kunna komma att påverkas av granskningsystemet vid försäljning av vissa strategiska lokaler,

infrastruktur eller verksamheter. Exempelvis kan försäljning av vissa fastigheter troligen inte ske till en utländsk aktör utan att ett godkännande lämnas från ISP. Förslagen påverkar på så vis den kommunala självstyrelsen. I och med att förslagen syftar till att skydda grundläggande funktioner i samhället är det en inskränkning i den kommunala självstyrelsen som Region Stockholm kan acceptera.

I det följande lämnar Region Stockholm synpunkter på några av betänkandets detaljer. Synpunkterna följer betänkandets indelning.

10. Verksamheter som ska omfattas av granskningssystemet

Region Stockholm menar att det är troligt att viss verksamhet inom hälso- och sjukvård kommer att omfattas av förslaget. Inom hälso- och sjukvård finns ett stort antal privata aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet genom upphandlade avtal enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) eller enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV). Eftersom ingen anpassning av upphandlingslagstiftningen gjorts kommer regionen ha svårt att diskvalificera anbudsgivare på grund av exempelvis nationalitet. Inom kollektivtrafikområdet, fastighetsverksamheten och IT-området bedöms påverkan av den nya lagen vara mindre, eftersom Region Stockholm där i större utsträckning redan arbetar utifrån säkerhetsskyddslagstiftningen.

12. Förfarandet

Region Stockholm välkomnar utredarens ambitioner för att skapa ett effektivt, rättssäkert, enkelt och snabbt förfarande. I ISP:s närmare utformning av förfarandet är det dock viktigt att myndigheten utarbetar effektiva rutiner för informationsutbyte med regionen. Region Stockholm menar att det inte i betänkandet är tillräckligt tydligt i vilka situationer och i vilken omfattning uppgifter kan komma att begäras från regionen. Information mellan ISP och Region Stockholm är viktig för att förhindra att regionen tecknar avtal med part vars ägarförhållanden kan komma att påverkas av ISP:s beslut.

Region Stockholm kontrollerar vanligen ägarskap i samband med upphandling och genomför också ägarprövningar i samband med ägarförändringar under pågående kontrakt. Det är angeläget att processen för informationsöverföring mellan ISP och Region Stockholm utformas på ett smidigt sätt, så att arbetet med ägarprövningar uppfattas på ett rimligt sätt av marknaden.

13. Personuppgiftsbehandling och sekretess

Region Stockholm välkomnar att de sekretessbrytande bestämmelserna i Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska kunna användas vid informationsutbyte myndigheter emellan. Region Stockholm menar vidare att Justitiedepartementet behöver säkerställa att den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap 2§ OSL i sin nuvarande utformning inte utgör hinder för regionen att ta del av information från ISP. Detta eftersom bestämmelsen enligt förarbetena ska tillämpas med viss restriktivitet.

15. Avgränsningar i förhållande till andra regelverk

Region Stockholm delar utredningens mening om att bestämmelserna i säkerhetsskyddslagen (2018:585) gäller parallellt med det föreslagna granskningssystemet för utländska direktinvesteringar. Även upphandlingslagstiftningen och konkurrenslagstiftningen gäller parallellt med den föreslagna lagen. Region Stockholm menar att utredningen inte tillräckligt väl har beskrivit hur lagstiftningen är tänkt att fungera i relation till upphandlingslagstiftningen. Det är särskilt viktigt att granskningssystemets tillämpning inom hälso- och sjukvårdsområdet blir förenlig med upphandlingslagstiftningen.

Utredningen har inte heller närmare beskrivit hur det nya granskningssystemet förhåller sig till prövning av företagskoncentration enligt Konkurrenslagen (2008:579), utan nöjer sig med att konstatera att en aktör kan komma att granskas enligt båda regelverken. Region Stockholm lämnar återkommande uppgifter till Konkurrensverket i samband med prövning av företagsförvärv och menar att det vore bra om de olika myndigheternas granskningssystem i så stor utsträckning som möjligt kunde harmonieras. På så vis kan både investerarna och regionen besparas en del administration.

16. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Region Stockholm menar att det bör tydliggöras hur ägarförändringar inom ramen för pågående avtal ska hanteras. Det finns enstaka avtal som har mycket lång löptid och där ägarförändringar kan få samma effekt som en ingåendet av ett nytt kontrakt.

17. Konsekvenser av förslagen

Konsekvenserna för Region Stockholm är svåra att bedöma i nuläget. Avsaknaden av bedömningar av behovet av granskning av utländska

direktinvesteringar inom hälso- och sjukvårdsverksamheten gör det särskilt svårt att bedöma konsekvenserna av utredningens förslag.

Om konsekvenserna för regionen skulle bli av större karaktär menar Region Stockholm att finansieringsprincipen bör gälla. För att fullt ut bedöma hur konsekvenserna av förslagen påverkar regionen, kan regeringen i sin fortsatta beredning av ärendet till exempel lägga in en kontrollpunkt eller tydliggöra vilken myndighet som ansvarar för att följa upp lagens konsekvenser för regionerna.

Region Stockholm utgår ifrån att lagstiftningen inte är tänkt att träffa regionens egna investeringar i den egna verksamheten. Region Stockholm kan dock komma att behöva förändra ägardirektiv för egna bolag och reglementen för nämnder med anledning av den nya lagen. Sådana ändringar bedöms vara möjliga att genomföra utan alltför stora insatser.

Förslagen innebär att en investering ibland skulle kunna ta längre tid att genomföra och medför sannolikt kostnader för berörda investerare. För Region Stockholm skulle detta i vissa fall kunna medföra indirekta kostnader eller minskade intäkter. Samma sak gäller om granskningsmyndigheten beslutar att acceptera en investering bara om vissa villkor uppfylls. Ett beslut från granskningsmyndigheten om att förbjuda en investering eller ställa upp villkor för den innebär inskränkningar av regionens rätt att förfoga över sin egendom respektive bedriva eller etablera verksamhet. Region Stockholm menar att konsekvenserna för den kommunala självstyrelsen sannolikt är marginell och kan accepteras. Värdet av ett väl fungerande granskningsystem får anses väga upp eventuella inskränkningar.

Region Stockholm vill avslutningsvis poängtera vikten av att investerarnas kostnader hålls nere för att inte skapa barriärer för direktinvesteringar i Stockholmsregionen.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget om ett nytt granskningsystem för utländska direktinvesteringar kan komma att innebära ökade administrativa kostnader för Region Stockholm. Kostnaderna är dock i nuläget svårbedömda då de är beroende av dels hur MSB i ett senare skede kommer att definiera vilka delar av den samhällsviktiga verksamheten som ska omfattas av granskningsystemet, dels hur granskningsystemets detaljer utformas. För det fall att Region

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-02-10RS 2021-0931
HSN 2021-2603
TN 2021-1188
FSN 2021-0510

Stockholm påverkas av lägre priser vid försäljningar av egendom eller högre anbudspriser i samband med upphandling är det angeläget att staten kompenserar regionen fullt ut. Likaså behöver kostnaderna för en utökad administration täckas av staten.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

David Lagneholm
Trafikdirektör

Stefan Schildt
Förvaltningschef

Beslutsunderlag

1. Sammanfattning av betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87)
2. Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande den 15 februari 2022
3. Trafiknämndens yttrande den 15 februari 2022
4. Fastighets- och servicenämndens yttrande den 24 februari 2022

Beslutsexpediering

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden
2. Trafiknämnden
3. Fastighets- och servicenämnden

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2022-02-10

Godkänd av Anders Ahlsson, 2022-02-10

Godkänd av David Lagneholm, 2022-02-10

Godkänd av Stefan Schildt, 2022-02-10

Regionstyrelsen

Yttrande över Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87)

Föredragande regionråd: Irene Svenonius

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87).

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regionledningskontorets, hälso- och sjukvårdsförvaltningens, trafikförvaltningens, och serviceförvaltningens gemensamma tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar SOU 2021:87 till Justitiedepartementet.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Regionrådsberedningens motivering

Regionrådsberedningen instämmer i regiondirektörens tjänsteutlåtande, samt anför därutöver följande.

Utredningen föreslår förhållandevis stora inskränkningar i det kommunala självstyret och äganderätten. Regioner och kommuner kommer inte förfoga över sin egendom. Den föreslagna lagstiftningen kommer med stor sannolikhet innebära lägre värde på egendom som säljs och högre kostnader i upphandlade avtal om konkurrensen begränsas. Givet att förslaget syftar till att skydda grundläggande funktioner i samhället ur ett totalförsvarsperspektiv är vissa inskränkningar i det kommunala självstyret acceptabla. Dock bör dessa vara tydligt definierade och regleringen ske med förutsägbarhet för kommuner, regioner och investerare. Kopplingen till totalförsvaret måste vara tydlig och bedömas ha avsevärd påverkan på Sveriges robusthet i detta sammanhang. Vidare bör utformningen av lagstiftningen ta höjd för och inte skapa tveksamheter hur annan lagstiftning ska tolkas i relation till den föreslagna nya lagstiftningen, det rör t ex konkurrenslagstiftning och upphandlingslagstiftning.

I ett internationellt perspektiv är Sverige en liten öppen ekonomi där det finns ett starkt beroende av globala affärer, och att Sverige är intressant för företag att lokalisera sig i och investera i. Stockholmsregionen är en liten storstadsregion internationellt sett som konkurrerar med betydligt större och mer centralt belägna storstadsregioner. Näringslivet i Stockholms län har en stark internationell prägel. Nästan var fjärde anställd inom länets näringsliv tillhör ett företag som ägs eller kontrolleras från utlandet. Denna siffra har succesivt ökat över en längre tid. Från 10 procent år 1990 till 21 procent vid millennieskiftet och 24 procent år 2019.

Stockholmsregionen är Nordens finansiella centrum och är den storstadsregion i Europa efter London och Paris som har flest globala huvudkontor, vilket i sin tur drar till sig fler investeringar inom forskning och utveckling. Det är krävande att bibehålla positionen och fortsätta attrahera investeringar, varför regleringar av utländska förvärv och investeringar endast bör göras i fall som är nödvändiga för att upprätthålla ett starkt totalförsvaret, vilket även utredningen påvisar. Den statliga prövningen av förvärv och upphandlade kontrakt med utländska aktörer måste ske där det bedöms som oundgängligt nödvändigt för att värna Sveriges säkerhet. Sveriges förmåga att attrahera utländska direktinvesteringar är en fortsatt viktig faktor för utvecklingen av näringslivet, en hög sysselsättning och svensk ekonomi. Det är därför angeläget att granskningssystemet ges en ändamålsenlig utformning med hög grad av noggrannhet samtidigt som handläggningstiderna är korta. Strategiska förvärv, som kan komma att tillåtas, behöver snabbt sållas ut så att investeringar inte fördröjs.

Det är idag otydligt vilken påverkan den föreslagna lagen om anmälan och granskning av utländska direktinvesteringar kommer att ha på regionens verksamhet. Detta bland annat eftersom mycket av den vidare utformningen kommer att göras i föreskrifter. Det bemyndigande som utredaren föreslår ska läggas på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, är mycket vidsträckt. I den fortsatta beredningen av ärendet föreslår Regionrådsberedningen därför att Justitiedepartementet överväger rimligheten i att så vidsträckta befogenheter lämnas till en myndighet av många inom totalförsvaret. Den typ av kompletterande föreskrifter det är fråga om bör i första hand meddelas i en av regeringen beslutad förordning.

Det är av stor vikt att ny eventuell lagstiftning utformas på ett effektivt sätt för att inte medföra ökade kostnader eller för den delen förlängda processer mer än nödvändigt. De krav som ställs upp måste uppfattas som rimliga

och skäligen i förhållande till de inskränkningar det är fråga om i den grundlagsfästa kommunala självstyrelsen. Om konsekvenserna för regioner och kommuner – i form av lägre försäljningspriser på egendom, högre kostnader i upphandlade kontrakt och utökad administration - skulle bli av större karaktär är det självklart att finansieringsprincipen ska gälla, dvs att staten kompenserar regioner och kommuner för de ekonomiska förlusterna.

Det behöver också poängteras att det är av stor vikt att investerarnas kostnader hålls nere för att inte skapa barriärer för direktinvesteringar i Stockholmsregionen.

Slutligen, bedömer regionrådsberedningen att det är nödvändigt att på en rad olika sätt stärka skyddet för samhällsviktiga funktioner och det samlade totalförsvaret i Sverige för att möta de växande säkerhetspolitiska hot som finns i omvärlden. Region Stockholm vill vara en aktör och samarbetspart till nationella myndigheter i detta arbete.

Beslutsunderlag

1. Gemensamt tjänsteutlåtande
2. Sammanfattning av betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87)
3. Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande den 15 februari 2022
4. Trafiknämndens yttrande den 15 februari 2022
5. Fastighets- och servicenämndens yttrande den 24 februari 2022

Irene Svenonius

§ 67**Yttrande över Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87)**

RS 2021-0931

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87).

Beslutsunderlag

Gemensamt tjänsteutlåtande

Sammanfattning av betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87)

Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande den 15 februari 2022

Trafiknämndens yttrande den 15 februari 2022

Fastighets- och servicenämndens yttrande den 24 februari 2022

Yrkanden

Ordförande Irene Svenonius (M) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 3 mars 2022.

Beslut

Regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regionledningskontorets, hälso- och sjukvårdsförvaltningens, trafikförvaltningens, och serviceförvaltningens gemensamma tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över betänkandet Granskning av utländska direktinvesteringar SOU 2021:87 till Justitiedepartementet.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Expedieras till

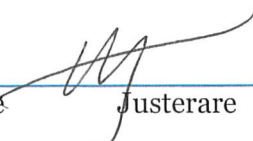

Justitiedepartementet

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Trafiknämnden

Fastighets- och servicenämnden

Akten

Ordförande

Justerare

Exp. datum

Sign.